

SOTKAMON KUNNAN HANKINTAOHJEET

Kunnanhallitus on hyväksynyt ohjeet 28.10.2008 § 268

Kuntien, kuntayhtymien ja muiden kunnallisten hankintayksiköiden on hankinnoissaan noudatettava lakia julkisista hankinnoista (348/2007) eli hankintalakia, sekä täydentävää asetusta (614/2007). Vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintoja koskee ns. erityisalojen hankintalaki (349/2007).

Sotkamon kunnassa noudatettavat hankintaohjeet koostuvat tästä ohjeesta ja Suomen Kuntaliiton julkaisusta ”Kuntien yleiset hankintaohjeet 2007”. Kuntaliiton yleisissä hankintaohjeissa on kuvattu kattavasti kunnallisissa hankinnoissa lain perusteella noudatettavat yleiset periaatteet ja menettelytavat. Kunnan hankintaohjeessa ohjeistetaan, Kuntaliiton yleisiä ohjeita täydentäen, ne hankintoihin liittyvät menettelytavat joita Sotkamon kunnan hankinnoissa sovelletaan. Näissä ohjeissa ei käsitellä erityisalojen hankintalain piiriin kuuluvia hankintoja.

1. Seudullinen hankintatoimi

Kajaanin kaupunki muodostaa yhdessä Kuhmon kaupungin, Hyrynsalmen, Paltamon, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon, Suomussalmen ja Vaalan kuntien sekä Kainuun maakuntakuntayhtymän kanssa Kainuun hankintarenkaan. Lisäksi yhteishankinnan piiriin kuuluvat ostajan määräysvallassa olevat yhtiöt ja liikelaitokset. Osapuolten kesken on laadittu yhteistyösopimus, jossa on määritelty hankintojen päävastaaja ja tehtäväjaot. Toiminta perustuu vuosittain hyväksytyyn hankintasuosittelmaan, joka löytyy kunnan sivuilta (www.sotkamo.fi/palvelut/hankinnat).

Yhteishankintoina kilpailutettavat tuotteet ja palvelut tulee hankkia keskitetysti tehtävien hankinta- ja palvelusopimusten mukaisesti sopimustoimittajilta.

Kansallisen kynnysarvon alittaviin hankintoihin sovelletaan erillisiä kunnan hyväksymiä pienhankintaohjeita (kohta 5).

2. Yleiset hankintaperiaatteet

Hankinnat on suoritettava taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hankinnoissa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailumahdollisuudet (HL 2 §). Tarjouksista tulee hyväksyä se, joka on kokonaistaloudellisesti edullisin tai hinnaltaan halvin sen mukaan kuin tarjouspyynnössä on esitetty.

Hankinnoissa on noudatettava hankinnan suuruudesta riippumatta avoimuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita. Tarjoajaehdokkaista ja tarjouksentekijöistä on kohdeltava sekä saatuja tarjouksia käsiteltävä näiden periaatteiden mukaisesti hankintaprosessin eri vaiheissa.

Hankinnoissa noudatettavasta sopimusmenettelystä on säädetty erikseen mm. oikeustoimilaissa ja kauppalaissa.

Hankintasopimukset voidaan laatia käyttäen hyväksi julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja tai hankinnan laadun edellyttämiä palvelu- tai rakennusalan yleisiä so-

pimusehtoja. Sopimusehtoja käytettäessä on varmistauduttava niiden soveltuvuudesta kyseiseen hankintaan.

3. Laatuvaatimukset

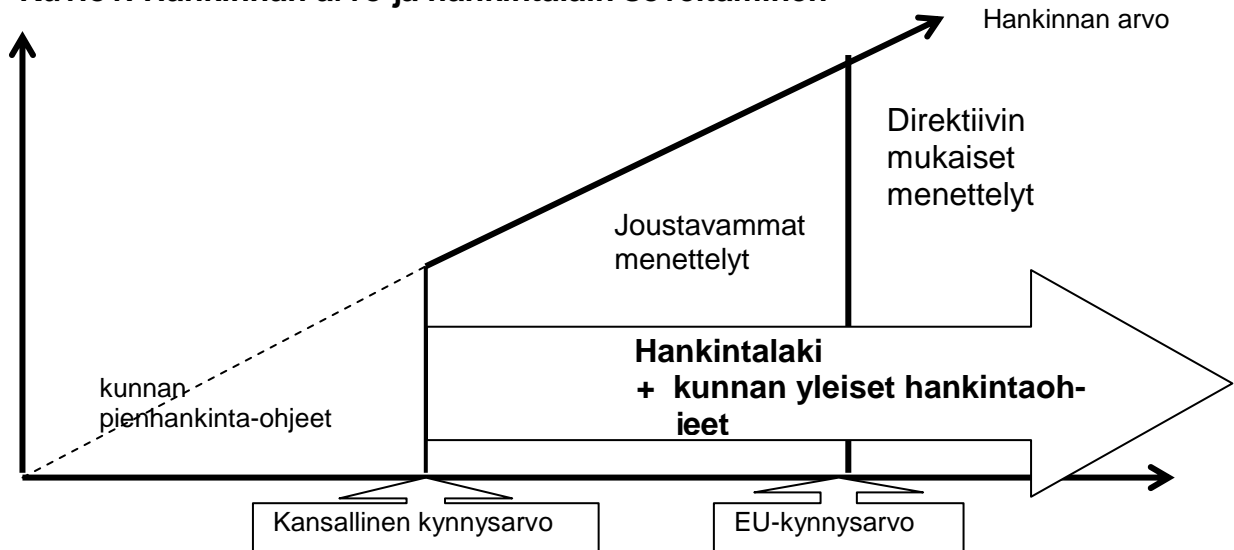
Hankintayksiköllä on oikeus päättää hankittavan tavaran, palvelun ja rakennustyön sisällöstä, laajuudesta ja laadusta. Laadun määrittäminen tapahtuu kunkin toimialueen erityistarpeiden pohjalta. Hankintayksiköllä on perusvastuu siitä, että laatuvaatimukset asetetaan riittävän korkeiksi.

Hankinnan sisällön määrittely on hankintaprosessin tärkein vaihe. Sisältövaatimuksilla määritellään tarvittaessa yksityiskohtaisesti tuotteen, palvelun tai rakennustyön laatu (hankinnan peruslaatuvaatimukset).

Hankinnoissa on otettava huomioon mahdollisuuksien mukaan kestävä kehitys, tuotteiden ja niiden pakkausmateriaalien ympäristövaikutukset ja –kuormitukset sekä kierrätysmahdollisuudet tavaran tai rakennusmateriaalin elinkaaren aikana.

4. Hankintojen jakautuminen ja kynnyksarvot

Kuvio1. Hankinnan arvo ja hankintalain soveltaminen

Julkiset hankinnat jakaantuvat hankintalain mukaisesti taloudellisen arvonsa perusteella kolmeen ryhmään:

- Kansallisen kynnyksarvon alittavat hankinnat
- Kansallisen kynnyksarvon ylittävät hankinnat
- EU-kynnyksarvon ylittävät hankinnat

Näitä ohjeita ja kuntien yleisiä hankintaohjeita ohjeita voidaan soveltaa kaikkiin edellä mainittuihin hankintoihin.

Hankintalain soveltamisalaan kuuluvat kansallisen kynnsarvon ja Eu-kynnsarvon ylittävät hankinnat. Kynnsarvon ylittävissä hankinnoissa noudatetaan hankintalainsäädäntöä ja ohjeita.

Koska kansallisen kynnsarvon alittavat hankinnat ovat soveltamisalan ulkopuolella, kunnallisessa ohjeessa keskitytään menettelytapojen osalta näihin hankintoihin.

Kansalliset kynnsarvot (Hankintalain 15 §)

Hankintalaji	Kynnsarvo (euroa)
Tavara- ja palveluhankinnat	30 000
Käyttöoikeussopimukset	30 000
Liitteen B (ryhmä 25) terveydenhoito- ja sosiaalipalvelut ja koulutuspalvelut yhteishankintana	100 000
Rakennusurakat	150 000
Käyttöoikeusurakat	150 000
Suunnittelukilpailut	30 000

EU-kynnsarvot (Hankintalain 16 §)

Hankintalaji	Kynnsarvo (euroa)
Tavarahankinnat ja palveluhankinnat	200 000
Rakennusurakat	5 000 000
Käyttöoikeusurakat	5 000 000
Suunnittelukilpailut	200 000

Eu-kynnsarvot vahvistetaan kahden vuoden välein.

Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on koko sopimuskauden aikana tehtävien hankintojen arvonlisäveroton yhteisarvo. Hankinnat tulee suorittaa toiminnan tehokkuuden kannalta tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina (tuote- ja palveluryhmät). Sopimuskauden pituus tulee määritellä toiminnan luonne ja hankinnan toistuvuus huomioiden tarkoituksenmukaiseksi.

Kansallisen kynnsarvon ylittävissä, mutta EU- kynnsarvon alittavissa hankinnoissa noudatetaan hankintalakia. Hankintamenettelyt tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa on osittain kevennettyjä verrattuna EU – kynnsarvot ylittäviin hankintoihin.

Tähän ryhmään kuuluvat myös hankintadirektiivien ja hankintalain liitteen B mukaiset ns. toissijaisia hankintoja koskevat palvelut, joita voivat käytännössä suorittaa vain paikalliset tai kansalliset palvelun tuottajat. Esimerkkeinä mainittakoon hotelli- ja ravintolapalvelut, turvallisuuspalvelut, avustavat kuljetuspalvelut, koulutuspalvelut, terveydenhoito- ja sosiaalipalvelut sekä virkistys-, kulttuuri- ja urheilupalvelut.

Tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa hankinta suoritetaan pääsääntöisesti tarjouskilpailuna avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen. Neuvottelumenettelyä, kilpailullista neuvottelumenettelyä, puitejärjestelyä ja suorahankintaa ilman tarjouskilpailua käytetään ainoastaan hankintalaista ilmenevin erityisin perustein.

5. Kansallisen kynnyksarvon alittavat hankinnat (pienhankinnat)

Myös kansallisen kynnyksarvon alittavat pienhankinnat tulee pääsääntöisesti kilpailuttaa ja hyödyntää olemassa olevat kilpailuolosuhteet.

Pienhankinnat eivät kuulu hankintalain soveltamisalaan, mutta niitä toteutettaessa tulee noudattaa muun lainsäädännön velvoitteita ja hyvää hallintotapaa. Kaikissa hankinnoissa on noudatettava hankinnan suuruudesta riippumatta avoimuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden sekä suhteellisuuden periaatetta. Tarjouksentekijöitä on kohdeltava ja saatuja tarjouksia käsiteltävä näiden periaatteiden mukaisesti myös pienhankinnoissa.

Menettelytavat pienhankintojen kilpailuttamisessa voivat olla vapaamuotoisempia ja joustavampia kuin kansallisen kynnyksarvon ylittävissä hankinnoissa. Järjestettäessä tarjouskilpailua pienhankinnasta, tulee menettelytapa ja tarjouskilpailun laajuus suhteuttaa hankinnan suuruuteen ja kilpailuttamisen kautta saavutettavissa olevaan hyötyyn.

6. Pienhankintojen kilpailuttamismenettelyt

Pienhankinnoissa voidaan käyttää kevyttä rajoitettua menettelyä, avointa menettelyä tai kevyttä neuvottelumenettelyä hankintatilanteesta riippuen.

Kevyt rajoitettu menettely

Menettelyssä pyydetään tarjouksia potentiaalisiksi arvioidulta tai etukäteen hyväksi ja luotettavaksi tiedetyiltä toimittajilta. Hankintaprosessi pääpiirteissään on seuraava:

1. Hankinnan kohteen määrittely
2. Sopivien tarjoajien valinta (vähintään 3-5)
 - hankintayksikön markkinatiedon perusteella
 - täydentävä kevyt markkinakartoitus, mikäli markkinatietoa ei ole
3. Tarjouspyyntöjen lähettäminen soveltuville toimittajille
 - jos valintaperusteena käytetään hinnan lisäksi muita tekijöitä, ne on esitettävä tarjouspyynnössä
 - tarjousasiakirjat voidaan toimittaa ja vastaanottaa myös sähköpostilla
4. Tarjousten tekemiselle varattava riittävä aika (väh. 14 pv)
5. Tarjousten vertailu
 - tarjoukset vertaillaan tarjouspyynnössä ilmoitettuja perusteita käyttäen
 - tarjousten vertailu dokumentoidaan
6. Hankintapäätös
 - kirjallinen, perusteltu hankintapäätös

- tieto asianosaisille oikaisuvaatimusohjeineen (kunnallinen oikaisuvaatimus, ei valitusoikeutta markkinaoikeuteen)
7. Sopimus/tilaus
- pienhankinnoissa erillinen sopimus ei ole pakollinen, tarve harkitaan tapauskohtaisesti

Avoin menettely

Avointa menettelyä käytetään tilanteissa, joissa hankintayksiköllä ei ole lainkaan tai riittävässä määrin tietoa tarjoajista ja markkinoista. Hankintaprosessi on pääpiirteissään seuraava:

1. Hankinnan kohteen määrittely
2. Hankinnasta ilmoittaminen Hilma, sanomalehti, internet tms.
 - noudatettava suhteellisuuden periaatetta ilmoitettaessa
3. Tarjouspyyntöjen lähettäminen
 - tarjouspyynnöt lähetetään tiedossa oleville ja niille tarjoajille, jotka sitä ilmoituksen perusteella pyytävät
 - tarjoajia koskevat vaatimukset (kelpoisuusehdot) esitetään tarjouspyynnössä
 - jos valintaperusteena käytetään hinnan lisäksi muita tekijöitä, ne on esitettävä tarjouspyynnössä
 - tarjousasiakirjat voidaan toimittaa sähköpostilla
4. Tarjousten tekeminen
 - varattava riittävä aika (väh. 14 pv), voidaan pyytää sähköpostilla viralliseen osoitteeseen
5. Tarjoajien soveltuvuuden arviointi ja tarjousten vertailu
 - tarjoajia arvioidaan ilmoitettuja soveltuvuusperusteita käyttäen
 - tarjoukset vertaillaan tarjouspyynnössä ilmoitettuja perusteita käyttäen
 - tarjousten vertailu dokumentoidaan
6. Hankintapäätös
 - kirjallinen, perusteltu päätös
 - tieto asianosaisille oikaisuvaatimusohjeineen (kunnallinen oikaisuvaatimus, ei valitusoikeutta markkinaoikeuteen)
8. Sopimus/tilaus
 - pienhankinnoissa erillinen sopimus ei ole pakollinen, tarve harkitaan tapauskohtaisesti

Kevyt neuvottelumenettely

Pienhankinnoissa voidaan käyttää kevyttä neuvottelumenettelyä tilanteissa, kun hankintatarpeen ratkaisemiseksi löytyy vaihtoehtoja ja hankinta on toteutettava nopealla aikataululla. Hankintaprosessi on pääpiirteissään seuraava:

1. Määritellään tarve ja hankintaan liittyvät tavoitteet neuvottelujen pohjaksi
2. Suoritetaan tarvittaessa kevyt markkinointikartoitus
3. Käydään neuvottelut hankinnan toteuttamiseksi esim. puhelimitse ja sähköpostitse (vähintään kolmen soveltuvan toimittajan kanssa), tarvittaessa lähetetään tarjoajille kirjallinen tarjouspyyntö
4. Tarjoajilta saadut tiedot dokumentoidaan:
 - kilpailuttava organisaatio ja hankinnasta vastaava henkilö

- tarjoava yritys ja sen yhteyshenkilö
 - kontaktipäivä
 - tarjottu tuote tai palveluratkaisu
 - tarjottu hinta
 - yhteenveto tarjotuista ratkaisuista (tarjousten vertailu)
5. Perusteltu hankintapäätös kirjallisena
- tieto asianosaisille oikaisuvaatimusohjeineen (kunnallinen oikaisuvaatimus, ei valitusoikeutta markkinaoikeuteen)

6. Suora osto ja vähäinen pienhankinta

Myös pienhankinnoissa on suhteellisuusperiaate huomioiden hyödynnettävä kilpailua ja markkinoilla olevaa tarjontaa.

Kansallisen kynnysarvon alittava pienhankinta voidaan erityistapauksissa toteuttaa ilman tarjouskilpailua (suora osto, hankintalaki 27 §) mikäli:

- tiedetään, että vain yksi tarjoaja pystyy toteuttamaan kyseisen hankinnan
- hankinnalla on erityinen kiire
- täydentävä lisähankinta
- hankinta pakko- tai konkurssihuutokaupasta

Vähäinen pienhankinta voidaan tehdä ilman kilpailutusta, suorana ostona, mikäli keveys-
tän kilpailuttamisesta aiheutuvien työ- ja muiden kustannusten arvioidaan ylittävän saavutettavissa olevan taloudellisen hyödyn.

Vähäisenä pienhankintana voidaan pitää:

- tavara- ja palveluhankinnoissa alle **3 000** euron hankintaa (alv 0 %)
- rakennusurakoissa alle **20 000** euron hankintaa (alv 0 %)

Lähteet:

Antero Oksanen (2007), Kuntien yleiset hankintaohjeet, Kuntaliitto

Elise Pekkala (2007), Hankintojen kilpailuttaminen, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2007

Laki julkisista hankinnoista 30.3.2007/348 (Hankintalaki)

Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista 30.3.2007/349 (Eriyishankintalaki)

www.hankinnat.fi

www.hankintailmoitukset.fi